

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

12 december 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Bart De Smet tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over eventuele bijkomende instructies aan de gemeenten voor de opmaak van de begroting 2003 en de verklaring die de minister hierover heeft afgelegd op 12 november 2002

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Donderdag 12 december 2002

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Dirk Holemans

– *De interpellatie wordt gehouden om 13.33 uur.*

Interpellatie van de heer Bart De Smet tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over eventuele bijkomende instructies aan de gemeenten voor de opmaak van de begroting 2003 en de verklaring die de minister hierover heeft afgelegd op 12 november 2002

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer De Smet tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over eventuele bijkomende instructies aan de gemeenten voor de opmaak van de begroting 2003 en de verklaring die de minister hierover heeft afgelegd op 12 november 2002.

De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik moet u melden dat voor CD&V de logica in uw visie om tot een behoorlijk financieel beleid voor onze steden en gemeenten te komen, totaal ontbreekt. De datum van indiening van mijn interpellatieverzoek, 5 december, lijkt achteraf gezien niet slecht gekozen, al was het wellicht nog beter 6 december, de dag van de lieve sint, geweest. Waar gaat het om ? Tengevolge van de liberalisering van de energiemarkt ontvangen de Vlaamse steden en gemeenten minder dividenden van de energie-intercommunales. Berekeningen – en ook besprekingen hier in de commissie – leren ons dat hiermee een bedrag gemoeid is tussen de 300 en 400 miljoen euro.

Op 8 oktober kondigde de eerste minister naar aanleiding van zijn beleidsverklaring aan dat via Elia, de distributienetbeheerder, een vergoeding

wordt uitgekeerd aan de steden en gemeenten die moet volstaan om de verminderde inkomsten uit de energiedividen te compenseren.

Naar aanleiding van deze problematiek was ook minister-president Dewael te gast in deze commissie voor een gedachtewisseling. Hij heeft hierbij twee belangrijke zaken gezegd : ten eerste dat hij de uitspraak van de premier steunde en ten tweede dat het al dan niet verlies aan dividenden voor de gemeenten uw bevoegdheid was. Daarmee lag de bal terug in uw kamp. Op het ogenblik dat alle steden en gemeenten werken aan de opmaak van hun begroting was dit een meer dan belangrijke verklaring van de premier. Ter compensatie van de verminderde inkomsten uit de energiedividen moesten onze steden en gemeenten ofwel besparen op hun dienstverlening, ofwel hun belastingen verhogen. In die zin dient u de vraag te zien die door de CD&V-fractie op 12 november aan u werd gesteld over de mogelijkheid tot het geven van bijkomende begrotingsonderrichtingen aan de steden en gemeenten, en dit in functie van de verklaring van de premier.

Uw antwoord was toen het volgende : ‘Zoals ik al heb verklaard, zullen intussen aan de gemeenten geen nieuwe begrotingsrichtlijnen worden meegegeeld ten gevolge van een mogelijke compensatie voor de minderinkomsten door de liberalisering van de energiemarkt en dat zolang er geen wettelijke initiatieven zijn genomen.’ Vervolgens verklaarde u : ‘Ik zal de gemeenten dus niet op een been zetten waarvan ik niet weet of het wel zal lopen. Ik kan dat maar doen in geloofwaardigheid en in goed bestuur als mij daarover de exacte gegevens bekend worden gemaakt.’ U hebt toen ook verwezen naar een vorig gelijkaardig dossier, namelijk de meerkost van de politiehervorming en het feit dat de beloofde compensaties door de federale overheid niet werden uitgekeerd waardoor nu tal van gemeenten met begrotingsmoeilijkheden gecon-

De Smet

fronteerd worden. U zou zich geen tweede keer laten rollen. Deze keer zou er boter bij de vis zijn.

Groot was dan ook onze verbazing toen we in het VVSG-tijdschrift van 4 december jongstleden lazen dat Vlaamse steden en gemeenten van de minister een brief zouden ontvangen waarin wordt bepaald dat ze in hun begroting 2003 en in de meerjarenplanning geen daling moeten inschrijven van de dividenden uit elektriciteit in vergelijking met het bedrag van de begroting 2002. De VVSG stelt dat de minister in zijn brief uitdrukkelijk verwijst naar de door de federale eerste minister in zijn beleidsverklaring van 8 oktober laatstleden aangekondigde vergoeding die via Elia aan de gemeenten zou worden toegekend. Ondertussen is deze omzendbrief bij de lokale besturen aangekomen.

Nochtans is de mogelijkheid om via Elia een vergoeding uit te keren aan de steden en gemeenten ter compensatie van de verminderde inkomsten uit de energiedividenden niet zo voor de hand liggend. Op het ogenblik waarop u die brief verstuurdte, beschikte u trouwens over nog meer gegevens dan op het ogenblik waarop we u die vraag stelden. Ik verwijs met name naar het advies van de Raad van State. De Raad van State stelt immers het volgende: 'Aangezien de aldus aan de gemeenten toegekende financiële middelen niet worden gekoppeld aan een uit te voeren opdracht die, in casu, betrekking heeft op een aangelegenheid waarvoor de federale overheid bevoegd is, betreft de ontworpen regeling de algemene financiering van de gemeenten. Die financiering behoort krachtens de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen tot de bevoegdheid van de gewesten. Artikel 389 van de Programmawet dient derhalve uit het ontwerp te worden weggelaten'. Toen u de omzendbrief naar de gemeenten verstuurdte, was u hiervan op de hoogte.

In uw omzendbrief wordt de hypocrisie ons inziens ten top gedreven. De gemeenten worden eraan herinnerd het voorzichtigheidsprincipe te hantieren. Ze moeten rekening houden met eventueel andersluidende prognoses van hun intercommunales. De VVSG wijst erop dat zolang de CREG de distributietarieven niet heeft goedgekeurd, deze intercommunales niet over concrete gegevens kunnen beschikken. Er heerst dus een totale chaos voor de steden en gemeenten die een deugdelijk financieel beleid willen uitstippelen.

Via Elia zal verder enkel het verlies aan dividenden van de elektriciteitsintercommunales kunnen worden gecompenseerd, en dan nog alleen van de gemengde intercommunales. Hoe zullen steden en gemeenten aangesloten bij een zuivere intercommunale gecompenseerd worden voor hun verlies aan dividenden ?

Mijnheer de minister, gezien dit alles zou u vandaag eigenlijk nog veel meer voorzichtigheid aan de dag moeten leggen bij het geven van bijkomende instructies aan de gemeenten. Het tegenovergestelde is echter gebeurd. U hebt uw houding versoepeld. De sterke zin voor verantwoordelijk bestuur die u eerst aan de dag legde, heeft het moeten afleggen tegen de liberale druk van premier Verhofstadt. U bent de gegijzelde van het parse sprookje dat de financiële situatie van onze steden en gemeenten geheel onder controle is. Voor de premier is het dossier van de gemeentelijke financiën immers gesloten. De meerkost van de politiehervorming werd volgens hem bijgepast.

Echter iedereen geeft toe dat het niet zo is, ook u mijnheer de minister. Elk lokaal bestuur, aldus de premier, dat nu zijn belastingen nog verhoogt, doet dat vrijwillig en is op belastingverhoging uit ; punt uit. Er zijn twee conclusies mogelijk : ofwel liegt de premier, ofwel wordt hij ernstig voorgelogen. Hoe dan ook getuigt dit van onbehoorlijk bestuur, als we althans nog van bestuur kunnen spreken.

Mijnheer de minister, u daarentegen maant de steden en gemeenten aan tot een degelijker financieel beleid. Dat hebben we kunnen afleiden uit verklaringen die vandaag en gisteren in de pers zijn verschenen. Echter, eigenlijk doet u zelf het tegenovergestelde. Met uw omzendbrief stimuleert u de gemeenten om hun begrotingen eventueel kunstmatig bij te sturen of op te smukken, en dat in opdracht van de heer Verhofstadt.

Dit past volgens ons in een algemene strategie van de meerderheid, want ook minister Duquesne doet zijn duit in het cosmeticazakje. De lonen van de ex-rijkswachters in de politiezones mogen op de eerste werkdag van januari worden uitbetaald in plaats van op de laatste werkdag van december. Dat is in strijd met de gemeentewet, en bovendien krijgen de gemeenten daardoor slechts 11 maanden terugbetaald van hun federale dotatie voor het jaar 2002.

Mijnheer de minister, u zit tussen hamer en aanbeeld. U kent de realiteit en de waarheid beter dan wie dan ook, maar u zit gevangen in het blauwe sprookje. Om dit sprookje voort te zetten, gaat u zo

De Smet

ver bijkomende begrotingsonderrichtingen op te stellen. U spreekt zichzelf echter steeds meer tegen en marginaliseert daarmee de lokale besturen. U verstuurt uw omzendbrief aan steden en gemeenten en geeft dus aan de bevestiging te hebben gekregen van de compensatie via Elia.

In een persbericht van gisteren naar aanleiding van de voorstelling van het rapport Gemeentefinanciën 2002 vraagt u uitdrukkelijk – ik citeer – ‘de federale regering snel een beslissing te nemen over een mogelijke compensatie voor het verlies aan dividendend’. Is het nu in orde of niet? We zouden het graag weten.

U zegt ook van mening te zijn dat er inderdaad lokale besturen zijn die onnodig de belastingen verhogen. Ik citeer u opnieuw: ‘Ze gebruiken het Vlaamse en federale beleid als excuus om dit te doen.’ Daarmee geeft u te kennen dat de Vlaamse en de federale overheid eigenlijk niet aan de basis liggen van de belastingverhogingen op lokaal niveau, maar in verschillende uiteenzettingen en persartikels daarover zei u net het tegenovergestelde. Naar aanleiding van het rapport Gemeentefinanciën 2002 zei u gisteren: ‘De financiële toestand van de gemeenten dreigt nog meer onder druk te komen als gevolg van de federale belastinghervorming, de federale politiehervorming, de economische terugval, de liberalisering van de energiemarkt en de stijgende loonkosten in de gemeenten. Wordt dit nu gebruikt als excuus of niet?’

Als minister met ook lokale ervaring neemt u ten aanzien van onze besturen een houding aan die ik van u helemaal niet had verwacht. U bent nu zelfs van oordeel dat er gemeenten zijn die te veel agenten in dienst hebben, en dat besturen die investeren in een sporthal of de aanleg van een dorpsplein, die investeringen evengoed kunnen spreiden over 4 jaar in plaats van 2. Dit is letterlijk geciteerd uit persberichten.

Mijnheer de minister, voor de concrete invulling van de compensaties via Elia aan de gemeenten is verdere besluitvorming in de vorm van een koninklijk besluit nodig. We zouden graag duidelijkheid krijgen over de stand van zaken daarvan. Zowel u als de minister-president hebben in de commissie gezegd, na de verklaring van de federale eerste minister, dat er een overleg zou komen met de gewesten. Is dat overleg er geweest en heb u daar duidelijkheid gekregen? Is er in een wettelijke regeling voorzien?

Kan er iemand meedelen hoe groot de compensatie via Elia zal zijn? Acht u het realistisch dat de gemeenten rekening moeten houden met andersluidende prognoses van de intercommunales? Bent u van mening dat deze intercommunales wel over voldoende correcte gegevens beschikken?

Vreest u niet dat u de gemeenten hiermee, zoals gezegd, in de overtuiging hebt gebracht dat alle problemen zijn opgelost en dat dit zal leiden tot een papieren evenwicht van de meerjarenplannen, zodat de problemen slechts worden uitgesteld, met alle gevolgen van dien?

Ten slotte is er het probleem van de zuivere intercommunales. Hoe kan Elia worden verplicht het verlies aan dividendend van de zuivere intercommunales te compenseren?

De voorzitter: Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen: Mijnheer de voorzitter, collega's, hoe dichter de verkiezingen naderen, hoe meer de woordkeuze van de parlementsleden electoraal geladen is. Over het algemeen kunnen de heer De Smet en ik het goed met elkaar vinden. Ik begrijp en ik aanvaard dat de redactie van zijn vraag nu wat electoraal gekleurd is.

Ten tweede wil ik altijd een onderscheid maken tussen individuele situaties van gemeenten en een algemene beoordeling van de gemeenten. Op een bepaald ogenblik waren er gemeenten – en ik zeg niet alle gemeenten – die van de discussie tussen de federale en de Vlaamse overheid gebruikmaakten om de gemeentelijke belastingen te verhogen. Gezien de algemene teneur konden ze gemakkelijker de schuld geven aan de federale en de gewestelijke overheid. Ik zie ook wel dat sommige gemeenten de verantwoordelijkheid opnemen voor het beleid en de planning en daarover zwijgen.

Ik heb het voorbeeld aangehaald van een gespreide planning. U zult het met me eens zijn dat een gemeente veel geld nodig heeft als ze beslist om drie van haar negen dorpskernen tegelijkertijd te vernieuwen. Het zou goed zijn om zo iets te spreiden en te plannen als er te weinig gemeentelijke middelen zijn. Dat lijkt me een advies van een goed huisvader. De oude spreuk ‘zaaien naar de zak’ lijkt me nog altijd zinvol, ook op gemeentelijk vlak.

Als de federale overheid opdrachten geeft aan de gemeenten moet zij daarvan de financiële lasten dragen. Hetzelfde geldt voor het Vlaams Gewest.

Van Grembergen

U kunt niet ontkennen dat een groot deel van de gemeentelijke beslissingen zuiver onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid valt. Daarvoor moeten de gemeenten uit hun eigen mogelijkheden en middelen putten. Dat is volgens mij een correcte benadering.

Ben ik nu van het ene been op het andere gaan staan en door blauw water gezwommen ? Het dossier van de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt en de gevolgen ervan op de gemeentelijke financiën is geen statisch maar een evoluerend dossier. Reeds in de omzendbrief met de begrotingsinstructies voor de gemeenten van 26 juli 2002 wees ik op de mogelijke gevolgen van de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt in Vlaanderen op de gemeentelijke financiën. Ik heb de gemeenten goed gewaarschuwd, vooraleer er enige federale belofte kwam van een of ander systeem. Ik heb de gemeentebesturen gewaarschuwd dat dit een vermindering van inkomsten tot gevolg kan hebben en dat ze daar hun beleid naar moesten richten. Ik denk dat dit een verantwoord voorzorgsprincipe is.

Op het ogenblik van de publicatie van de omzendbrief in augustus 2002 kon onmogelijk becijferd worden wat de precieze financiële gevolgen zouden zijn voor de gemeentelijke ontvangsten. Wel was duidelijk dat ze ernstig zouden zijn. Ik beloofde de gemeentebesturen toen in elk geval hen op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen.

Vervolgens hebben we kennis genomen van de programmawet waarnaar ik verwees in mijn antwoord op de vraag om uitleg van de heer De Smet op 12 november 2002. Op dat ogenblik was er alleen een verklaring van de eerste minister terwijl de discussies over de programmawet nog moesten starten. Er was nog geen enkele conclusie in de Kamer. Als minister van een gewestelijke regering had ik daar alleen maar kennis van via de kranten en de televisie. Ik heb toen de uitdrukkelijke belofte gekregen van de federale eerste minister dat de Vlaamse regering rechtstreeks zou worden geïnformeerd. Op 22 november kreeg de minister-president een brief van de federale premier, en ikzelf een kopie daarvan. Daarin stond het politieke engagement van de federale regering verwoord om het inkomstenverlies van de gemeenten als gevolg van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt te compenseren. Hij verwees daarbij naar de programmawet.

Ik heb dit bovendien ook ter sprake gebracht in het Overlegcomité tussen de gewestelijke, de gemeenschaps- en de federale regering op 29 november 2002 waar de federale premier opnieuw deze toezeggingen heeft gedaan ten opzichte van alle gewestelijke regeringen. Dit werd genotuleerd.

Tegelijkertijd werd ik in deze commissie door alle leden voortdurend aangesproken over de zorgen die de gemeenten hadden met betrekking tot de opmaak van hun begroting en de opmaak van hun meerjarenbeleid. Hier werd gezegd dat, als gevolg van het feit dat zij de dividenden niet meer konden inschrijven – zeker niet voor hun meerjarenplanning, maar wel nog voor 2003 -, de gemeenten in de onmogelijkheid verkeerden om hun meerjarenbeleidsplan op te stellen. Gelet op het politieke engagement en gelet op de formele toezegging op het Overlegcomité heb ik geoordeeld dat het goed zou zijn de gemeenten in kennis te stellen van dit politieke engagement en hen te wijzen op de manier waarop dit in hun begrotingen kon worden opgenomen.

U hebt ook gewezen op de communicatie en de tegenstrijdigheden. Ik wil beklemtonen dat ik mezelf niet betrap op een gebrek aan logica.

Ik heb die brief op 5 december aan alle gemeentebesturen gestuurd. Die datum heeft vooral te maken met het feit dat de meeste gemeenten in december hun begrotingsbesprekingen houden en dat die in principe voor Kerstmis afgerond moeten zijn. Enkel de gemeenten die het uiterst moeilijk hebben, plannen hun begrotingsbesprekingen pas in januari. Het leek me dan ook een element van goed bestuur om de gemeenten dienaangaande zekerheid te verschaffen.

Veronderstel even dat het federale engagement tot uitwerking niet nageleefd zou worden. Dat zou toch een bom betekenen onder de federale loyaliteit ten opzichte van de Vlaamse regering, ten opzichte van het Vlaams bestuur en ten opzichte van het lokaal bestuur ! Denkt u nu werkelijk dat er een dergelijke onverantwoordelijkheid bestaat ? Voor mij betreft het een sluitend engagement. Precies omdat dit aan alle gemeenten is meegedeeld en in hun begroting zal worden opgenomen, wordt het des te sluitender, des te noodzakelijker en des te dwingender.

Veronderstel nu even het tegenovergestelde, namelijk dat de federale regering dit engagement op zich neemt, maar dat ik dit niet aan de gemeenten meld. Veronderstel dat ik hen daarentegen zeg dat zij geen rekening moeten houden met de brief van

Van Grembergen

de federale regering en dat ik wens dat zij die dividenden niet kunnen inschrijven in hun meerjarenplanning. Denkt u dan werkelijk dat de federale regering het gemakkelijker of moeilijker zou hebben om op een bepaald ogenblik al dan niet op haar beslissingen en mededelingen terug te keren ?

Het engagement is genomen en in het Overlegcomité genotuleerd. Om die reden heb ik aan alle gemeenten die mededeling gedaan, en daardoor kunnen zij hun begroting opstellen en hun raadsleden de nodige uitleg geven in verband met de dividenden en met het politiek akkoord dat daarover vastgelegd is. Indien dit politiek akkoord in de komende jaren niet gehonoreerd zou worden, dan legt men een bom onder heel ons institutioneel gegeven. Ik ga daar niet van uit.

De Raad van State zegt in zijn advies dat de federale overheid niet kan instaan voor de algemene financiering van de gemeenten en de gemeenten enkel kan vergoeden voor opdrachten die zij voor de federale overheid uitvoeren. Bij de concrete uitwerking van de compensatie voor de liberalisering zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Van zodra er mededelingen werden gedaan over de Elia-gelden, hebben we onmiddellijk aan de federale overheid laten weten dat dit hun bevoegdheid niet was en dat ik niet wenste dat er geïnterfereerd werd in de bevoegdheden van de Vlaamse regering en van het Vlaams Parlement. Er zal dus een uitvoeringsakkoord gemaakt moeten worden waarbij de federale regering wel aan tafel zal zitten en waarbij zij op grond van haar verantwoordelijkheid wel mee afspraken zal maken over de middelen, maar waarbij de middenstroom op geen enkele wijze uit de federale regering kan komen. Mijn kabinet is uitgenodigd voor een interkabinettenoverleg hierover met de federale regering en de gewestregeringen. Dit overleg zal plaatsvinden op 18 december eerstkomend, op initiatief van de federale staatssecretaris voor Energie, de heer Deleuze. Vanaf volgende week zullen we de uitwerking hiervan bespreken. Hoewel dit niet eenvoudig zal zijn, moet er sowieso een uitwerking komen.

Wat de financiële resultaten betreft, vertrek ik van de dividenden die de gemeenten in 2002 uit de electriciteitssector hebben ontvangen. Ik gebruik dit bedrag als basis. Ik wil er trouwens op wijzen dat de premier hetzelfde basisbedrag heeft vermeld. *(Opmerkingen van de heer Johan De Roo)*

Ik ga ervan uit dat de compensatie zich op het niveau van de ontvangsten uit dividenden in 2002 moet bevinden. Ik heb de gemeenten dan ook laten weten dat ze dit bedrag in hun begroting mogen inschrijven. Ze mogen geen hoger bedrag inschrijven. Indien ze dat echt wensen, mogen ze wel een lager bedrag inschrijven.

De intercommunales beslissen uiteraard zelf welke dividenden ze uitkeren. Deze beslissing wordt steeds door de intercommunales genomen. De gemeenten hebben geen trekkingsrecht. Ik ga er alleszins van uit dat de bedragen van 2002 kunnen worden ingebracht.

In mijn brief van 5 december 2002 heb ik de gemeenten erop gewezen dat ze het voorzorgsprincipe in acht moeten nemen. Een intercommunale kan haar gemeenten-vennoten een nauwkeuriger prognose van de evolutie van de dividenden bezorgen. Indien een gemeentebestuur over dergelijke cijfers beschikt, moet het correct handelen en dit bedrag in zijn begroting opnemen.

Deze problematiek heeft minder met de liberalisering van de electriciteitsmarkt dan met de dividendenpolitiek van de intercommunales te maken. De intercommunales zijn een samenwerking tussen gemeenten. In toepassing van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking, kunnen ze minder dividenden uitkeren om een privé-partner of de provincie uit te kopen. In dat geval moeten de gemeenten-vennoten hiermee rekening houden bij het ramen van de ontvangsten uit dividenden.

Ik veronderstel dat de gemeenten die in een intercommunale zetelen daar ook hun standpunt zullen vertolken. De vertegenwoordigers van de verschillende betrokken gemeenten kunnen een gezamenlijk standpunt innemen dat voor alle betrokken gemeenten gunstig is.

Ik heb nooit beweerd dat deze maatregel alle financiële zorgen van de gemeenten uit de wereld zal helpen. Ik wil hier nogmaals benadrukken dat de financiële situatie van de gemeenten me zorgen blijft baren.

Vandaag zijn in de pers de resultaten van de studie over de gemeenterekeningen voor het jaar 2000 bekendgemaakt. Ik heb hierbij een aantal bemerkingen gemaakt. Deze bemerkingen getuigen niet van euforie. Ik heb niet beweerd dat er niets aan de hand is. Integendeel, ik deel de bezorgdheid van de gemeenten.

Van Grembergen

Iedereen weet dat de federale overheid een aantal beslissingen heeft genomen die een weerslag hebben op de financiële situatie van de gemeenten. Ik heb het hier onder meer over de beslissingen inzake de personenbelasting en de vennootschapsbelasting. In heel wat Vlaamse gemeenten groeit het aantal eenpersoonsvennootschappen. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke inkomsten.

Ik ben voorstander van een verhoging van de gemeentelijke middelen. Ik heb het gisteren overigens ook over een boetefonds en over de hieruit voortvloeiende mogelijkheden gehad. Ik wil me in dit verband niet als een voogd, maar als een partner van de gemeenten opstellen.

De intercommunales die voor het netbeheer en voor de verkoop van elektriciteit instonden, waren vrijgesteld van vennootschapsbelasting. De nieuwe, commerciële leveringsmaatschappijen van gas en van elektriciteit zijn hiervan niet vrijgesteld. De opbrengsten die hieruit voortvloeien, komen bij de federale overheid terecht.

Ik heb dit al ter sprake gebracht. Ik wil me niet denigrerend uitlaten over de teneur van de interpellatie van de heer De Smet. Ik meen evenwel dat ik me in dit verband logisch en consequent heb gedragen. Ik heb de belangen van de Vlaamse gemeenten verdedigd. Ik blijf streven naar een fatsoenlijk akkoord over de verantwoordelijkheid voor en de middelen van Elia. Gezien de huidige situatie, moet het Vlaams Gewest zich als woordvoerder van de Vlaamse gemeenten opstellen.

De voorzitter : De heer De Smet heeft het woord.

De heer Bart De Smet : Mijnheer de minister, uw antwoord heeft me niet echt kunnen overtuigen. Hoewel u mijn vragen hebt beantwoord, is mijn bezorgdheid niet afgenomen.

Mijn inleiding was duidelijk, maar misschien wat scherp. U antwoordt dat het verkiezingstijden zijn, maar wij moeten in deze commissie altijd ons werk doen. Het probleem met de dividenden stelt zich op dit moment voor de gemeentefinanciën zeer acuut. Ik ben zo duidelijk geweest omdat wij verbolgen zijn. Wij hadden in onze vraag van 12 november gevraagd de dienstverlening niet terug te draaien en het personeel niet op straat te zetten omdat er een compensatie in het verschiet lag.

Uw antwoord was dat het geen tweede maal zou gebeuren, maar dat u het eerst zeker en concreet

wou weten. U vraagt mij nu of ik denk dat u zo onverantwoord zou zijn om het niet te doen. Normalerweise zou ik ontkennend antwoorden. Toch ben ik er niet gerust in. U geeft dit zelf ook toe. Ik denk bijvoorbeeld aan het probleem met de politiehervorming. De premier stelt in alle talen dat er gecompenseerd is en dat er nu over gezwegen moet worden. Maar desondanks is er nog steeds een tekort van anderhalf miljard frank. Iedereen weet dit nochtans, maar iedereen zwijgt.

Wat het huidig probleem aangaat, heeft de eerste minister in een brief laten weten dat hij zich engageert om dit in orde te brengen. Meer gegevens hebt u echter niet. Er is niets bekend over de wijze waarop hij dit zou doen, noch of over de mogelijkheden waarover hij beschikt.

Ik maak mij serieus zorgen. Ik vraag mij af of de volgende regering dit engagement zou overnemen, als de huidige regering zou vallen ? Uw antwoord op 12 november over de bijkomende begrotingsonderrichtingen was bijzonder correct en getuigde van goed bestuur. Ik heb dit toen ook gezegd. Ik zie geen redenen waarom u uw standpunt moet wijzigen, tenzij dat de gemeentefinanciën nu onder druk staan.

Wij beoordelen het beleid kritisch. Uw antwoord heeft mij niet gerustgesteld. De VVSG stelt bijvoorbeeld dat sommige gemeenten al klaar zijn met hun begroting. Daar zal men rekening hebben gehouden met de verlaging van de dividenden. Dat is een goede zaak, zelfs als binnen zes maanden blijkt dat er een compensatie is. Als men de omzendbrief goed naleest, staat zowel het ene als het andere erin. De brief is dus eigenlijk zonder voorwerp.

U begrijpt zeker mijn tussenkomst hier. U weet waarom u op 12 november hebt geantwoord dat u voorzichtig zou zijn en eerst de situatie concreet zou kennen. Vandaag weet u eigenlijk niets meer. U hebt geen basis meer waarop u kunt steunen om aan de gemeenten richtlijnen te geven. De gemeenten die nu nog met hun begroting bezig zijn, hebben de grootse problemen. Als er voor hen geen oplossing komt, zullen de problemen alleen maar toenemen.

Onze fractie volgt dit met argwaan op. Uw antwoord heeft mij niet kunnen bevredigen.

De heer Johan De Roo : Mijnheer de voorzitter, ik heb zorgvuldig naar vraag en antwoord geluisterd. De heer De Smet heeft een zeer genuanceerde

De Roo

houding aangenomen en is niet in tegenspraak met de voorzichtigheid van de minister.

Wij hebben onze les geleerd bij de begroting 2002 inzake de te verwachten meerkost voor de politiehervorming. Er zijn gemeenten die misschien niet veel hoeven bij te betalen, maar andere moeten vele miljoenen frank of honderdduizenden euro extra ophoesten. Ze hebben dat moeten oplossen met een begrotingswijziging van de politiebegroting in de loop van 2002. Toch zegt de eerste minister dat het een nuloperatie is, en neemt de pers dat gretig over. De stem van de gemeenten wordt niet meer beluisterd, zeker niet meer in de nationale pers. De gemeenten komen nog weleens in de regionale pers, maar daar kan iedereen mee leven.

Ik hoop dat de zaak van de Elia-gelden niet een gelijkaardige geschiedenis wordt en dat op het eind van het jaar niet wordt vastgesteld dat er geen of onvoldoende geld is binnengekomen, zodat er begrotingswijzigingen nodig zijn voor de herziening van de opbrengsten van dividenden die er niet zijn.

Ik herhaal – en het is goed dat de minister dat weet – dat de operatie van het vrijmaken van de elektriciteitsmarkt op 1 juli 2003 op volle kracht wordt uitgevoerd. In Wallonië zal dit vanaf 1 januari 2003 alleen voor de grote ondernemingen worden toegepast. Pas op 1 januari 2007 zal dit gebeuren voor alle andere ondernemingen en particulieren. Dat betekent dat de Waalse steden en gemeenten hun dividenden integraal krijgen zoals in het verleden. Bovendien zal de vennootschapsbelasting zoveel meer ontvangen van vooral Vlaamse ondernemingen. De Vlaamse bedrijven zullen dus vennootschapsbelasting betalen die in de federale schatkist terechtkomt, terwijl de Waalse bedrijven dat niet in dezelfde mate moeten doen. Dat moet eens grondig bestudeerd worden, zodat er een gepaste houding kan worden aangenomen.

We blijven dus op onze hoede. Ik stel voor dat we tegen 1 maart van volgend jaar, het moment waarop de gemeenten normaliter weer met begrotingswijzigingen kunnen worden geconfronteerd, een stand van zaken opmaken. Volgens mijn informatie weet Elia nog niet hoe het moet. Er zal een tariefverhoging voor het transport van elektriciteit op de hoogspanningsleidingen nodig zijn ten belope van 13 miljard frank. Dat zal ook leiden tot een tariefverhoging voor de hele industrie en het consumentenbeleid op het vlak van elektriciteit.

Dertien miljard frank is geen gering bedrag. De tarieven van Elia voor 2002 waren al in september ingediend bij de CREG. Daar is nog geen antwoord op gekomen, en nu is geweten dat er waarschijnlijk nog een maatregel nodig zal zijn, maar de gemeenten zijn daar absoluut nog niet van op de hoogte.

Sommige gemeenten zouden een bijkomend bedrag toegezegd krijgen voor de politiebegroting, maar ook dat is niet in de federale begroting ingeschreven. Hoe zal dat verlopen? Het zou dus goed zijn op 1 maart de stand van zaken op te maken, zowel over de politiehervorming als over de Elia-gelden. Dat is de rol van het Vlaams Parlement.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer De Roo, sinds ik de verantwoordelijkheid heb gekregen over Binnenlandse Aangelegenheden, heb ik me er systematisch voor ingezet om de gevolgen van federale beslissingen voor de gemeenten zo klein mogelijk te maken, zo al niet teniet te doen. Dat kan niemand ontkennen, ook al is het eindresultaat niet voor 100 procent positief. Er zijn voortdurend extra beslissingen genomen, als in een soort processie van Echternach, waardoor de situatie telkens is verbeterd. Onlangs is er weer een beslissing genomen die, hoewel er bedenkingen bij kunnen worden gemaakt, opnieuw een beetje soelaas biedt. De totale eindrekening heb ik nog niet, maar ik laat ze opmaken. In elk geval was ik de partner van de gemeenten.

Over de liberalisering is beslist door de federale overheid ten gevolge van een Europese beslissing. Ik heb me altijd opgesteld als de verdediger van de gemeenten, omdat het een Vlaams belang is en omdat we ervoor verantwoordelijk zijn. De zaak van de Elia-gelden wordt volgende week in een eerste gesprek met staatssecretaris Deleuze bekeken.

Het is de bedoeling die zaak ook af te ronden. Wanneer het zover zal zijn, kan ik niet zeggen, maar ik wil dat er in 2003 volledige klaarheid komt, het liefst nog voor het zomerreces. Ik weet niet wat de federale regering nog zal beslissen, maar dit is een gemaakte afspraak, die ook moet worden nagekomen. Ik zal me eraan houden.

Naarmate er vooruitgang wordt geboekt en we daarvan in kennis worden gesteld, zal ik dat ook in deze commissie meedelen. *(Opmerkingen van de heer Johan De Roo)*

Het rapport inzake de gemeenterekeningen van 2000 zal u worden bezorgd. Er worden conclusies

Van Grembergen

in getrokken, maar dat betekent niet dat elke gemeente op dezelfde wijze moet worden behandeld. We moeten trachten rekening te houden met het persoonlijk profiel van elke gemeente.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.22 uur.*
